

Nro 12.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBÖL.

*Költ Bétsben Augustusnak 9-dik napján 1793.
esztendőben.*

Nagy Britanniá:

Britanniának délre fekvő tartományaiiban, még a' Római Császároknak uralkodások alatt véttetődött az evangyéliomi tudomány, melyet mindazáltal az oda által költözött, és ottan le telepedett pogány Anglus-Szászok egészen el nyomták, és a' helyett a' bálványoknak tilztele-tét állították fel. Ezeknek meg térítésekre né-hány Sz. *Benedek* szerzetén lévő papok küldet-tetvén oda az 5-ik században Nagy *Gergely* Pápa által, nemcsak helyre állították ottan a' keresztény vallást, hanem ennekfelette egész Britanniát a' Római Sz. Szék hatalma alá vetették, úgy hogy

az égyházi, dolgokban attól kellett a' Britanniai uralkodó fejedelmeknek függeni, és III dik *Innocentius* Pápának rendelése szerént, minden esztendőben 1000 márk ezüstöt fizetni a' Sz. *Péter* kasszájába (1). — A' Reformatiónak kezdete, és Angliába lett által menetele után meg bosszonkodván VIII *Henrik* király a' R. Sz. Pápára, hogy ötet meg únt feleségétől el választani nem akarta, nemcsak magát és háza népét, hanem egyfersmind egész birodalmát ki vonta a' Római udvar engedelmeisége alól, és az úgy nevezett *Test*-et, az az, azt az esküvésnek formáját állította fel, melly szerént a' Római Pápának elsősége, a' Római Catholica hitnek némelly czikkelyeivel égygyütt, meg nem ismértetik. — Erre a' *Test*-re, és az úgy nevezett *Supremacy* ra, melly szerént t. i. az Angliai király tartattatik az Angliai Anyaszentegyház fejének lenni, tartoznak azok meg esküdni, a' kik az Országban közönséges hivatalokat akarnak viselni. E' két dologra esküsznek meg a' király által öszve hivattatni szokott Parlamentomoknak tagjai is mingyárt első gyűlésekben, minekelötte t. i. az Ország dolgainak folytatásához fognának. E' két esküvésnek formája miatt kellett a' Catholicusoknak a' Parlamentomokból ki maradni, mind Angliában, mind Hyberniában, melly ellen ök, minden Parlamentom öszve hivattatásakor ellene mondani, és a' Parlamentom tagjai közé való felvettetésekét sürgetni szokták.

(1.) A' közép időben, u. m. a' 11. 12. és következő századokban 1 márk ezüst 8 untzia, avagy 16 lát ezüstöt, és minden untzia 8 tallért, az az, a' mi számlálásunk szerént, 12 forintot tett. És így minden esztendőben 12 ezer forintot fizetett N. Britannia a' Római udvarnak, a' melly summa ugyan most kevés, de akkor még sok volt.

Londonban múlt hólnapnak 19 napján költ levélből olvassuk, hogy az Angliai *Dissenterek*, (igr neveztetnek N. Britanniában a' Catholicus keresztények, és más episcopalis, az az, püspöki ekklesiától idegen lakosok) a' kik régtől fogva azon iparkodnak, hogy nékiek is olytén polgári jussok engedtetnének, mint a' minémüvel bírnak a' püspöki Ekklesiának tagjai, meg győztetve lévén arról, hogy nem az elmének értelme vagy vélekedései, hanem egyedül a' gonosz tselkedetek által lehessen valakit a' polgári jussoknak birásától el tiltani, eggy irást tettek közönséggé, mellyben okát adják, miért nem esedez-tenek legyen ők a' leg közelebb tartatott Parlamentomban a' fellyebb említett, és le írt *Test*-nek el töröltetéséért. Nem akartak, *úgymond* az Angliai Constitutió ellenségeinek tartattatni, és így jobb és alkalmasabb időre halasztották kéréseknek ki jelentését, tellyes reménységben lévén az alatt is, hogy az Angliai király és Parlamentom, a' melly kevés idővel ennekelötte az Angliai és Hyberniai R. Catholicusokat előbbi nyomattatások alól fel szabadították, a' *Test* el töröltetését tárgyazó kivánságokat sem fogják meg vetni.

Régtől fogva útat nyesett Anglia más Európai nemzeteknek, mind a' természeti, mind az erköltsi tudományokban. Anglia nyitott útat a' napkeleti és napnyúgoti Indiákra való kereskedésre. Anglia találta fel a' tengeren való hadakozásnak mesterségét. Anglia találmánya az emberi nemzet szaporításának eszköze, a' himlőnek bé óltása. Anglia kezdette el az újjabb időben az ifjúság neveltetéséről való tudománynak gyakoroltatását. — Imé Anglia tett leg közelébb eggy olyan rendelést, mellyet vajha minden Európai nemzetek követnének. Ez a' rendelés a' férfi és asszony tselédeknek neveltetések, és oktatásokat tárgyazza. Ennek tökéletességre való vitelére, eggy társaság állott fel *Londonban*, mellynek tagjai elztendőnként 3 *Gvineet*, az az, 25 r. forintot és 39 kr. fognak fizetni ennek a' társa-

ságnak kasszájába, és minden tagnak jussa vagy egyen egy oly szolgálónak avagy szolgálónak, a' ki nálla 3 esztendeig egygy végben híven és igazán szolgált, a' társaságnak való ajánlására és már akkor az ilyen tseléd esztendőnként bizonyos jutalmat nyer a' társaságtól, és hogyha hűsége és szorgalmassága, szolgálattyanak esztendejével öregbedig, öregbitetik meg jutalmaztatása is. — Hogyha az illetén hiv szolgáló férjhez menénc, avagy a' hiv szolgáló valamelly mesterséghez avagy kereskedéshez kezdénc, bizonyos summa fizettezik ki fel segéllésekre. Az öreg és meg élemedett tselédek hóltig való kényeret nyernek. — Ellenben a' hűségtelen és rossz tselédek tellyességgel nem lehetnek ezen jó téteménynek részesei.

Múlt Jul. 16-ik napján tartatott *Londonban* a' Temezis folyó vizén, az a' közönséges játék, a' melly a' hajós mesterségben való gyakoroltatásra, és annak nagyobb tökéletességre való vitelére rendeltetett, és a' mellyben a' győzedelmesnek egygy 30 font sterlinget érő ezüst pohár szokott jutalomúl adattatni. Minekutánna egygy ágyú lövés által jel adattatott vólna a' játékra, 8 tsonak hajók indúltanak ki egymás mellől, és keményen vetélkedtenek egymással a' hajókázásban. A' *Lubentzia* nevű tsonak hajó vólt az, a' melly a' fel tétetett tzélt leg elsőben el érte. Több számos apróbb hajók is mentenek a' vetélkedő hajók után, mellynek egyikén az *Eboracumi* hertzeg regementének musikusai valának, és gyönyörűséges mulattságot tettek a' nézőknek, kiknek számok könnyen rá ment 10 ezer emberre.

A' *Hyberniai* alsó Parlamentom 269000 font sterlingre határozta meg a' királynak *Hyberniából* bé menő esztendei jövedelmét. Szükség itten meg jegyeznünk, hogy az Angliai király gondviselése alatt vagyon ugyan az Országnek közönséges jövedelme, mellyet mindazonáltal III *Wilhelm* királynak idejétől fogva, más végre nem fordithat, hanem egyedül arra, a' mellyre a' Parlamentum meg határozza. Magának a' királynak, mindjárt

uralkodásának kezdetén bizonyos esztendei jövedelem szokott ki rendeltetni, a' mellyből kellett néké királyi familiáját, udvari tselédjeit, tisztet, és más Európai udvarokhoz küldendő követit tartani. Erre a' királyi jövedelemre rendeltett *fundus civilis listának* neveztetik Angliában. Ide tartoznak a' harmintzadok, vámok, posták s. a. t. — Mivel pedig az ezekből bévetett jövedelem, hol 600, hol 800 ezer, hol több, hol kevesebb font sterlingre szokott menn. Ahozképest a' mostani király III-dik György uralkodásának kezdetében úgymint 1760-dik esztendőben, 800 ezer font sterlingre, annak utának pedig u. m. 1777 esztendőben 900 ezer font sterlingre határoztatott meg. Ezen kívül vagyon még az a' jövedelme, mellet *Scotzia és Hibernia* szokott a' királynak esztendőnként fizetni, úgy hogy két nevezetes írónak u. m. *Wendebornak* és *Archenholtznak* jegyzések szerént, könnyen 2 millió font sterlingre, az az, 17 millió forintra megyen az Angliai királynak esztendei magános jövedelme. Még is sokszor meg történik, hogy avval sem éri bé, és kénytelen adosságot tsinálni; már ilyenkor az udvarnak kérésére, a' Parlamentum fizeti ki az adosságot.

Lengyel Ország.

Juniusnak 25-dik napján tartatott 8-ik diétalis ülésben az Apostoli Nunciusnak, és *Svétziai* követnek írásaik olvastattanak fel, mellyekben azt jelentették, hogy ők a' nékiek által adattatott nótákat, avagy jegyzéseket, uralkodó fejedelmeiknek meg küldötték. Ezután ismét a' *Pétersburgi* és *Berlini* udvarok által kivántatott delegatió fordult elő, mellyben tellyefséggel, senki sem akart a' jelenvalók között meg égyezni. Maga a' király is ilyen indulattal volt, és midőn hozzászólás vetélkedés lett volna e' tárgyról, így szólott: Én sem egyezhetem meg abban, a' voksoknak soksága, és a' hazának boldogságára való tekintésemre nézve; hanem mivel ettől függ

a' mi jövendőbeli szerentsénk, avagy szerentsétlenségünk, szükség leszen időt nyernünk annak szorosabban való megfontolására. Következett napon tartatott ülésben ismét elől vétetett e: a' tárgy, de semmi sem határoztatott rólla meg.— A' 10-dik ülésben könyves szemekkel jelentete hertzeg *Ponintzky Adám*, hogy néhány Lengyel követeket meg fogatott, és áristomba tétetett az Orosz követ *Sievers Báró*, mellynek hallására nagyon meg indúltanak a' Lengyel Rendek, és az végezték, hogy valameddig az el fogattatott személyek szabadon nem botsáttattatnak, addig legkisebb dologhoz sem fognak nyúlni. Önnön maga a' király, a' ki mint megszűze látó fejedelem képze az illyetén erőszakos dologból származandó forgó szelet, és hazájának a' miatt következhető végső romlását, minden erejét arra vetette, hogy a' jelenvaló rendeknek fel háborodott indúlatyokat le tsendesithesse, és azt javasolta, hogy az Orosz követ kérettetne meg, a' meg fogattatott személyeknek szabadon való botsáttatások véget. A' néki küldetendő írásnak fel tétele az Ország Cancellariusára bizattatott, mellyet minkeelőtte véghez vitt vólna, tudtára adatott a' rendeknek, hogy az el fogatott küldöttek szabadon botsáttattanak legyen.

Ezután a' kivánt Delegationnak adattatandó instructióról vólt a' szó, mellyről ki egygy, ki másféleképen szóllott. Igen nagy figyelmetességet okozott a' jelenlévőkben azon levél, mellyet *Pototzky Stanisló*, (éppen az, a' ki az 1791 esztendőben, Majusnak 3 dik napján végbe ment új constitutió ellen *Targovitzban* confoederatiót tsinált, és a' régi constitutiónak fenn tartása végett az Orosz Császárnéhoz folyamodott, és a' kinek leg inkább közfönheti a' Lengyel nemzet mostani szomorú körülállásait) Pétersburgból küldött. Ennek foglalattya e' vala: hogy az Orosz Császárné tellyességgel el nem akar előbbi fel tételétől állani.

A' 12-ik dietalis ülésben arra kérte *Poninszky hertzeg Isflandiának* küldöttje a' királyt, és a'

Rendeket, hogy ha ennekutánna valamelyik tagja a' Grodnói diétának vagy árestomba vitettene, vagy ha valamelyik hatalomság, a' küldöttek jószágainak sequestratiójával fenyegetné őket, azonnal szűnne meg az Ország gyűlése, és senki se botsátaná bé magát a' közönséges dolgoknak folytatásába. Jóvá hagyattatott ez a' tanács, és a' szerént határozatott is meg. A' következő napon tartatott ülésben, ismét a' Delegationnak adattatandó instructió vétetődött elő. *Zalusky* úr fel kelvén így szólott, hogy ő épen nem tartaná Lengyel Országának az Orosz Birodalommal való égyesítését veszedelmesnek lenni, annyival inkább, mivel mindenkor különös monarchia maradna, és különös törvények által fogna igazgattatni. Ez a' fel tétel igen kevésnek vólt inye szerént való.

Juliusnak 6-ik napján tartatott ülésben arról tudósította *Ofsarovszky* Generál Lájtinánt a' királyt és Rendeket, hogy N. Lengyel Országban fekvő Prusszus seregek előbbi quártélyaikat el hagyván, mind bellyebb bellyebb szorúlnak az Országba, mellyről szükségesnek itilték a' Lengyel Rendek az Orosz követnek hirt adatni. — Ezen ülésben végeztetett az is el, hogy az Orosz seregek által a' Lengyel lakosoknak okoztatott kárnak meg fordítatására, és azoknak Lengyel Országból való ki vitettetésekre kérettetne meg az Orosz Császárné.

Juliusnak 9-dik napján tartatott ülésben a' Delegatusoknak készitetett instructió olvastatott fel, és közönséges meg égyezésből bé is vétette-tett. Ennek veleje ez: „Mi király, és a' Targovitz Confoederatiónek égyeységében a' Grodnói rendkívül való Ország Gyűllésére fel sereglett Rendek, N. N. választottuk delegatusokká, kiknek jelenvaló instructzióknk által hatalmat adunk, hogy az Orosz rendkívül való követtel égyütt tractálhassanak, és mindazokat el rendelhessék, végezhessek, és alá írással meg is erősithessék, a' mellyeket ők a' nemzetre néz-

„ve hasznosnak és állandónak, a' Lengyel
 „közönséges Társaság boldogságának öregbité-
 „sére alkalmatosnak lenni itiléndenek. E' mel-
 „lett mi, királyi szavunkra igirjük, hogy mi
 „mindazokat, a' mellyeket ők végeznek, és alá-
 „írásaik által meg erősitenek, jóvá hagyni és
 „meg erősíteni fogjuk, mihelyt azokat, az Or-
 „szágnak Rendjei helybe hagygyák, és a' depu-
 „tatusoknak adattatott instructióval meg égye-
 „zőknek lenni itiléndi. „

Juliusnak 11-dik napján egy jegyzést adott bé az Orosz követ a' Gyűlésnek, mellyben arról panaszkodott, hogy az Országnak constitutiója ellen a' Rendek, és nem a' király és a' Marsal nevezték ki a' delegatusokat, holott egyedül e' kettőnek vagyon arra jussok és hatalmok. Ennek felette tsudálkozott, hogy minden ülésben nagy villongás és vetélkedés vagyon a' deputatusok közt, és azt kívánta, hogy valamiképen 1773-ik esztendőben, úgy mostan is a' király és a' Gyűlés Marsallya nevezzék ki a' delegatusokat. Továbbá azt is kívánta, hogy ennekutánna semmi emlékezet ne tétettetne a' *Targovitz* *Confoederatió*-ról, a' mellynek az Ország Gyűlése alatt semmi ereje nem lehet. Utóllýára azt is sürgette, hogy más esküvésnek formája készítettetne a' delegatusoknak, és abban semmi emlékezet ne tétettetne azoknak pénz által való meg vesztegettetésekről, a' melly néki, mint követnek igen sérelmes, az Ország Gyűlésének pedig gyalázatos ki fejezés vólna. — Fel olvastatván az Orosz követnek ezen jegyzése, hosszas vetélkedésre és tanátskozásra való alkalmatosságot szolgáltatott; végtére tsak ugyan meg határozatott, hogy nem kell minden pontokban a' követnek kívánságát tellyesíteni.

Hogy a' király és Gyűlésnek Marsallya válaszfák ki a' delegatusokat, abban engedtek a' Rendek kérésének, és még akkor 31 személyek neveztettének ki u. m. a' *Ministeriumból*

1. *Tiszkievitz* Lithvaniai fő Marsal.
2. *Kofszakovszky* a' Lithvániai fő vezér.

3. *Sulkovszky* hertzeg nagy Kantzellarios.
4. *Gr. Platter* Lithvaniai Al-Kantzellarios.
5. *Okinszky* fő Kintstartó.
6. *Dziekonski* udvari kintstartó.
7. *Zabielló* Generál.

A' Tanács és Nemesség közzül, Kis Lengyel Ország részéről nyóltz tagok, ugyan annyi Nagy Lengyel Ország és Lythvánia részéről is. Ezek Juliusnak 15-dik napján tartották az Orosz követ jelenlétében első üléseket.

Hadi Történetek.

Elég sokáig koptattuk pennáinkat *Valenciennes* ostromoltatásának leírásában; már ennekutánna más tárgyak körül kelletik foglalatoskodnunk. Kéntelen vólt a' *Valenciennesi* Fr. örizet capitulálni, másként, hogyha erőszakosan vétetődött vólna meg a' vár, nem sok maradt vólna meg közülök életben; de így noha fogságra kellett magokat adni; mindazáltal, arra kötelezvéen magokat, hogy ezen háborúban nem fognak a' szövetséges fejedelmek ellen hadakozni, fegyvereiknek hátra hagyások után, vissza botsátattanak hazájokba. A' Capitulatio múlt hólnapnak 28-dik napján kezdődött el, és harmad nap múlván, az az, ezen folyó hólnapnak első napján adattatott által a' vár a' Cs. K. égyyesült győzedelmes seregeknek.

Condé várában következő hadi eszközök találtattanak, u. m. 13 négy fontos réz ágyúk; 8 négy fontos, 8 nyóltz fontos, 24 tizenkét fontos, 16 tizenhat fontos, és 5 huszonnégy fontos lavettakon, az az, kerekeken álló ágyúk; 6 nyóltz pertzes haubitzák; 9 nyóltz pertzes, 2 tiz pertzes, és 6 tizenkét pertzes bollerék, mind öszve 97 ágyúk, és 12800 ágyú töltések; 404 négy fontos és 100 négy fontos ágyú golyóbisok és kártátsok. E' mellett 412,548 erős — és 15760 gyengébb puska töltések; 157,386 font puskapor; 2850 külömb-

külömbféle flinták; 9079 négy fontos; 17,264 nyóltz fontos; 25624 tizenkét fontos; 18,384 tizenhat fontos; 4887 huszonnégy fontos golyóbisok; 3505 nyóltz tzołos avagy pertzes haubitza granátok; 6195 nyóltz tzołos; 999 tiz tzołos, 2010 tizenkét tzołos bombák; 5300 négyedfél tzołos; 4330 ötödfél tzołos granátok; 67768 gyalog katona fegyverébe való, és 200300 külömb-külömb-féle darab kovák; 468 font büdös kö, 1191 font saletrom; 111 fa vágó fejsze; 617 fasina mettző kés; 2103 kerek és 248 szögeletes ásó kapa; 17360 fővényes zsák, 2175 patronás; 55 réz dob, 23 zászlók és standartok. Minden úttzán 50 lépésnire egy strázsa áll vigyázaton, a' sántzokon és bástyákon pedig 2 batalion gyalog, 1 escadron dragonyos és 1 compánia pattantyús katonák. Fr. Flandria el foglaltatott vidékének kórmányozására ki rendeltetett Commissió egy Patens tétetett közönséggé, melly által minden el foglaltatott városoknak és faluknak Előjárói azon lábra állitotnak vissza, mellyen vóltanak 1789 esztendőben a' revolutionnak ki pattanása előtt; ellenben a' közönséges adó az 1789. esztendőbeli rendelések szerint fog maradni. E' végre kötelesek minden adó szedők, és közönséges kaszsa gondviselők harmad nap alatt a' Commissionál magokat jelenteni, és a' kezek alatt lévő kaszáról 's jövedelemről számot adni. A' revolutionnak kezdetétől fogva el töröltetett klastromok és fundációk, hogyha előbbi állapottyokba akarnak vissza helyheztetni, kötelesek léznek az említett Commissióhoz folyamodni. — A' hazájokból ki költözött Frantziák hátra maradott örökségeiknek sequestratioja el töröltetik. A' ki előbbi lakó helyébe, vissza kíván menni, tartozik a' Commissionál magát jelenteni s. a. t.

A' *Moguntzai* Fr. örizetnek fő kórmányozója Generál *d' Oyre*, a' ki szelid természetű, és szoros katonai fenytéke által magának közönséges kedvelséget szerzett, és azon törvénytelen sé-

gekben, mellyeket a' nemzeti küldött *Merlin*, és klúbisták gyakorlottanak, semmi részt nem vett, azon esedezett a' capitulatiónak végbe menetele után, a' Fels. Prussziai királynál, hogy néki egy-néhány ágyút engedni méltoztatna, másként az ő élete veszedelemben forogna a' Fr. pattantyúsok miatt, a' kik tellyefséggel nem akarnak ágyú nélkül Moguntziából ki menni. Eleinte nem tellyesítette a' király *d' Oyre* Generál kivánságát, hanem néhány órával azután azt üzente néki, hogy hozzája való jó indulattyának ki nyilatkoztatására, két könnyű ágyút, és két üres puska poros szekeret ajándékoz nékie. A' N. Biztos *Merlin* zöld arany készületű hufzár köntösben öltözve ment ki Moguntziából, a' ki annak mezején illyetén kérkedő beszédet mondott a' Fr. seregek előtt: „*Polgárok! kéntelenek vóltunk mostan gyálázatos capitulatióra menni, de légyetek tsendességben — egynéhány hólnap múltán roppant sereggel fogunk Moguntzia alá jönni, hogy hátra hagyatott ágyuinkat vissza nyerjük, és a' lakosok, 's ellenségeink által rajtunk tett bosszúságot meg bosszúlhaszuk.* Az első Frantzia colonnének bagazsiás szekerei meg nem visgáltattak, de minthogy tsak hamar ki nyilatkozott, hogy a' Frantziák a' capitulatió ellen is sok olly portékákat vittének el magokkal, mellyek a' Moguntziai választó fejedelemhez, az oda való Káptalanhoz, és magános lakosokhoz is tartoztanak, parantsolatot adott a' Prussziai király, hogy a' második és harmadik colonnének bagazsiás szekereik keménnyen meg visgáltassanak. Sok templomokhoz és óltárokhoz tartozó dolgok, u. m. ezüst 's arany poharak, monstrantzok, mise szolgáltató köntösök, fejer öltözök, arany 's ezüst órák, és több drága portékák találtattanak nállok. *Blanchard* Generál *Commissarius* mind addig Moguntziában maradt kezefségül vissza, valameddig a' N. Gyűlés kész pénzel ki nem fizeti a' Fr. katonáknak Moguntziában tett adofságaikat, és az ottan forgott assignatákat, avagy Frantzia papiros pénzt:

a' minthogy egy Frankfurti gazdag kereskedőnél *Ehrmannál* keresett is immár 3 millió livra költsön pénzt, de még eddig semmit sem kapott. — Moguntziának ideig való fő kormányozójává *Wolfsramdorf* General Lajtinántot, ottan hagyott Prussziai seregeknek Comendánsává pedig *Grevenitz* Generál Lajtinántot tette a' Fels. Prussziai király. A' Moguntziában okoztatott kár 8 millió forintra betsültetik. A' fellyebb említett negédes Fr. nemzeti Commissarius *Merlin Türkenheimtől* nem messze néhány falukat ki pusztitott, és az első Fr. colonnét kisorsó Szász és Prusszus katonákra is tüzet adatott, a' kik fel gerjedvén a' Fr. ellen, közikbe vágtak, és le is szabdaltak közülök egynéhány százat.

A' Moguntziából ki masirozott Frantzia katonáknak száma mintegy 13 ezer főre ment, azoknak pedig, a' kik vagy tábori nyavalya, vagy fegyver által ölettettek meg, 9 ezerre. A' Moguntzia körül táborozott német seregek is el indúltanak onnan, és rész szerént *Landau*, rész szerént *Lautern*, rész szerént *Trevirum* alá, rész szerént pedig Austriai Belgiomba mentenek. — A' Frantziáknak Moguntziából lett ki menetelek után, minden klúbisták meg fogattattak, és minden rangjokra, 's személlyekre való tekintet nélkül, tökéletes egyenlőségben árestomba tétettek. Sokaknak házaikat is le rontották, és minden vagyo-naikat el ragadozták a' bosszús lakosok. A' választó Fejedelemnek belső ministere *B. Albini*, Juliusnak 25-ik napján ment vissza Moguntziába, több tanátsos urakkal egyetemben, és már most abban foglalatoskodnak, hogy ebben a' 9 hólnapig Frantzia kézben vólt, 16 hétig a' német seregek által zárva tartatott, és 4 hétig keményen ostromoltatott városban tsendességet, békelséget, és jó rendet állitsanak fel.

Bruchsalban a' Spirai Püspökségnek lakó városában, e' mostan folyó hólnapnak 3 napján költ

levélből olvassuk, hogy múlt hólnapnak 28 napján, *Bellheim* mellett meg támadták a' Cs. K. seregek a' Frantziákat, és úgy el paskolták, hogy kéntelenek vóltak fegyvereiket 's bagazsiájikat el hagyván, nyakra före onnan el futni. A' győzedelmesek 12 ágyút nyertének a' meg győzettektől, és mintegy 6000 embert veztegettenek el közzülök.

Juliusnak 21 ik napján *Lautern* és *Pirmasenz* közt (alsó Palatinatusban) derekasan tsatáztak a' Pruffzus és Frantzia seregek egymással, az elsőbök *Hohenloé* hertzeg regementebeli Oberstlájtinánt *Sanitz*, az utólsóbbak pedig *Vernain* Generál vezérlések alatt. Mind ketten derekasan viselték magokat. — Múlt hólnapnak 20 dik napján fülébe menván ennek, hogy a' Frantziák *Uttenhofen* kapitányra akarnának *Leimenben* ütni, estéli 8 órakor 2 ágyúval és 300 gyalog, 's 10 huszár katonával ki indúlt *Tripstadti* kvártélyából, és mintegy éjfél után 1 órakor szerentsésen oda érkezett *Leimenbe*. Ettől másfél órányira feküdt 3000 Frantziáság, a' kik következett napon, dél után 1 órakor meg támadták a' le vagdaltott fák közt strázsán állott Pruffzus katonákat. Segitségekre menván ezeknek *Sanitz* Obristlájtinant, semmit nem gondolt az ellenségnek sokságával, hanem egy oldalról két ágyúval, más oldalról pedig apró fegyverrel dolgozván ellenek, szerentsésen hátra nyomta őket. Ő maga 1 tiszet és 17 köz embert veztetett el, az ellenség pedig, a' mint iratik 400 embernél is többet.

Olasz Országból is az a' hir érkezett hozzánk, hogy *Juliusnak* 20-ik napján 2000 főből álló Frantziáság *Maison Meau* nevű falunál (*Pedemontziumbn*) meg támadta az ott örrön állott *Gyulay* szabad seregének osztályát. Ahozképest *Beck* fő Strázsa mester tartván attól, ne talán környül vétetne az ellenség által, jókor oda hagyta a' *Mala-mort* nevű hegyet, mellyet csak hamar azután ei is foglalt az ellenség. Azomban

segítségére érkezvén Gróf *Strafsoldó*, Cs. K. F. M. L. a' nevezett fő Strázsa mesternek a' Szárdinai ötödik granatéros batalionnal, kénytelen volt az ellenség a' *Mala-mort* nevű hegyet oda hagyni, 's magát az *Arche* nevű hegyig visszavonni. Minthogy pedig tartott attól a' nevezett Cs. K. Generál, hogy a' Frantziák a' tábornak jobb szárnyán fekvő *Brique* nevű hegyet el foglalják; ahozképest egy osztály gyalogságot és egy három fontos ágyút küldött oda, e' mellett *Belgiosó* regementéből is 1 compániának parancsolt oda menni, és két redutokat, avagy földvárakat készíteni. Észre vévén őket az ellenség mind az *Arche*, mind a' *Mala-morte* nevű hegyeken ki szegezett ágyúiból, mind pedig apró fegyvereiből keményen tüzelte réájok reggeltől fogva egész estig. Ezen tűzben a' Szárdinai ötödik granatéros batalionból 4 köz ember és 1 tizt esett sebbe, a' Gr. *Gyulay* szabad seregéből pedig 2 lövettetett agyon, és 17 kapott sebet. — Az ellenségnek veszteségét semmi úton módon ki nem lehetett tanulni. Mind a' Cs. K. mind a' Szárdinai seregek igen vitézi módon viselték magukat.

Frantzia Ország.

Corday Sarlotta, *Maratnak* gyilkosa, halála előtt igen érzékeny szókkal köszönte meg az őtet védelmező prókátornak az ő mellette tett fáradságát: — *Hozzám illendőképen védelmezett, úgymond, kegyelmed engemet, örökségem kótya vetyére vettetett, a' melly kevés adosságot a' tömlötzbe tettem, ne sajnálja kegyelmed ki fizetni.* — Azt kívánta, hogy halála előtt le festessen, mivel, a' mint mondotta, örök emlékezetben fog az ő neve a' jövő nyoma előtt maradni. Midőn halálra vitettetett volna, meg köszönte annak, a' ki haját el nyírta, még tsak színeében sem

változott meg a' halálos teátrumra lett fel lépésekor. Édes attyának illyetén levelet írt: *Édes Atyám, békeféség fog ez után hazámban uralkodni, mivel oda van Marat. Az én kezeim végezték ki őtet e' világból. Vigasztalja meg kigyelmed magát, és minél előbb vessen ki engemet elmejéből, mivel én igen nagy dolgot miveltem. Barbaroux és társai óltalmában ajánlom kigyelmedet. Mindnyájan gondollyák meg, hogy nem a' halálos téatrom, hanem a' gonosz tétel teszi az embert gyalázatosfá.*

Generál *Cartaux* 4000 emberrel küldettetésen a' Marsiliaiak eleibe, *Kellermann* Generál által, *Orange* és *Pont Esprit* mellett őket meg verte, *Avenióból* ki üzte, és 450 embert fogott el közülök. — A' vólt minister *Roland* leg nagyobb élelztője a' *Lyon*i zenebonának. Az oda való polgári előjárók biztosokat küldöttek a' déli osztályokba, és magokhoz hívták azoknak képviselőit a' velek való tractára. Ezt a' levelet a' déli osztályoknak Előjárói meg küldötték a' N. Gyűlésnek, a' melly kemény eszközökkel akar a' Lyonbeliekkel élni.

Juliusnak 18 napján tartatott ülésben a' Financiával, az az, a' köz társaságnak közönséges jövedelmével bajoskodott a' N. Gyűlés, és a' többek közt azt végzette, hogy a' közönséges adóság lassan lassan irtattasson ki, és kevesítettessen meg a' papiros pénz, és így jövendőben nem assignatákkal, hanem kész pénzel fizettefsenek ki a' köz társaságnak Creditorai. Ugyan ezen ülésben olvastatott fel a' *Rupella* mellett táborozó Frantzia seregekhez küldetett nemzeti biztosoknak levelek, a' kik azt jelentették a' N. Gyűlésnek, hogy *Labarotiere*, és *Santerre* Generálok, *Juliusnak* 15-ik napján esett véres ütközetben diadalmat vettének a' Rojalistákon, kiknek száma könnyen réa' ment 20 ezer emberre.

Custine, a' ki ennekelötte néhány hólnapokkal nagy figurát tsinált a' Német Birodalomban, és *Moguntziának* 's *Valenciennesnek* ostrom alól való fei szabadításokkal biztatta hazafiait, nemcsak minden hitelét el vesztette a' Frantzia nemzet előtt, hanem a' mi több, avval vádoltatván némellyek által, hogy ő *La Fayette*nek és *Dumouriernek* nyomdokait akarja követni, múlt hólnapnak 22-dik napján Párisban árestomba tétetett, eddig viselt hivataljától meg fosztatott, 's helyette *Dietmann* Generál tétetett a' Flandriában táborozó Frantzia hadi seregeknek fő kómányozójává.

Az úgy neveztetett Frantzia sziget (*Isle de France*) tökéletes fel háborodásban vagyon, a' Párisi *anarchisták*, avagy függetlenséget élelgető, és *Jacobinusi* indulatú emberek ellen, a' kik a' királyi hatalomnak igáját le hányván, lakos társaiknak jármokat akarnák nyakaikra vetni. — Eggy szívvel lélekkal azt végzették a' nevezett tartománynak lakosai, hogy többé semmi eleséget nem fognak Párisba küldeni, és éhség által fogják a' *Jacobinusokat* meg szelidíteni.

Hasonló sőt még nagyobb fel háborodásban vagyon *Corsica*, holott a' *republicanusok* meg fosztatván fegyvereiktől, tömlötzökre hányattattak, minden közönséges táruk vagy el pusztitattak, vagy a' pártosoknak adattattak el. *Lacombe* nemzeti biztosnak hiradása szerént, minden felől környül vagyon azon sziget az Anglus, Spanyol, és Nápoly hajók által vétettelve.